

10 načel Pravične trgovine

Svetovna organizacija za Pravično trgovino (WFTO) določa 10 načel, ki jim morajo Organizacije za pravično trgovino slediti pri vsakodnevem delu, ter izvaja nadzor upoštevanja le teh:

1. načelo: Ustvarjanje možnosti za gospodarsko prikrajšane proizvajalce

Eden osrednjih ciljev organizacije je zmanjševanje revščine s pomočjo trgovanja. Organizacija podpira male marginalizirane proizvajalce, ki so lahko neodvisne družinske dejavnosti ali pa združenja oziroma zadruge. Poskuša jim omogočiti prestop od negotovega dohodka in revščine k ekonomski samozadostnosti in lastništvu. Organizacija ima poseben načrt delovanja, s pomočjo katerega uresničuje te cilje:

2. načelo: Jasnost in odgovornost

Vodenje in trgovinski odnosi organizacije so jasni. Organizacija je odgovorna do vseh svojih interesentov ter spoštuje občutljivost in zaupnost priskrbljenih tržnih informacij. Išče primerne načine vključevanja zaposlenih, članov in proizvajalcev v procese odločanja. Poskrbi tudi, da vsi trgovinski partnerji dobijo potrebne informacije. Komunikacija je dobra in odprta na vseh ravneh dobavne verige.

3. načelo: Dejavnosti Pravične trgovine

Organizacija pri trgovanju stremi k socialni, ekonomski in okoljski blaginji malih marginaliziranih proizvajalcev, pri tem pa ne povečuje svojega profita na njihov račun. Je odgovorna in profesionalna pri pravočasnem izpolnjevanju obveznosti. Dobavitelji spoštujejo pogodbe in vedno pravočasno zagotovijo proizvode zahtevane kakovosti ter ustreznih specifikacij.

Kupci proizvodov Pravične trgovine se zavedajo težavnih finančnih situacij, s katerimi se soočajo proizvajalci in dobavitelji, ter poskrbijo, da so naročila vedno plačana ob prejemu dokumentov in v skladu s priloženimi smernicami. Za ročno izdelane FT proizvode se lahko zahteva vsaj 50% brezobrestno predplačilo. Za prehrabene FT proizvode se lahko zahteva vsaj 50% zmerno obrestno predplačilo. Obrestne mere, ki jih plačajo dobavitelji, ne smejo biti višje od kupčevih stroškov zadolževanja pri tretji osebi. Zaračunavanje obresti ni obvezno.

Če zahodni dobavitelji Pravične trgovine dobijo predplačilo od kupcev, morajo poskrbeti, da to plačilo pride do proizvajalcev in kmetov, ki izdelujejo oziroma pridelujejo svoje proizvode.

Kupci se morajo pred odpovedjo ali zavrnitvijo naročil posvetovati z dobavitelji. V primeru odpovedi naročil, za katere niso krivi proizvajalci ali dobavitelji, se zagotovi primerno nadomestilo za delo, ki je že bilo opravljeno. V primeru težav z dostavo, se morajo dobavitelji in proizvajalci posvetovati s kupci ter zagotoviti nadomestilo, če se kvaliteta ali obseg dostavljenega ne ujema s plačanim.

Organizacija vzdržuje dolgoročne odnose, ki temeljijo na solidarnosti, zaupanju in

medsebojnem spoštovanju ter tako prispevajo k spodbujanju in rasti Pravične trgovine. Vzdržuje učinkovito komunikacijo s svojimi trgovinskimi partnerji. Vsi, ki so vključeni v trgovinske odnose, stremijo k povečanju obsega medsebojnega trgovanja ter vrednosti in raznolikosti ponudbe izdelkov, kot sredstva za rast Pravične trgovine, ter s tem prihodkov proizvajalcev. Organizacija sodeluje z drugimi Organizacijami za Pravično trgovino v državi ter se izogiba nepravilnemu tekmovanju. Izogiba se podvajanju oblikovnih vzorcev drugih organizacij brez dovoljenja le teh.

Pravična trgovina priznava, spodbuja ter ščiti kulturno identiteto in tradicionalna znanja malih proizvajalcev, ki se odražajo v njihovih obrtnih in prehrabnih proizvodih ter ostalih dejavnostih.

4. načelo: Plačilo pravične cene

Pravično ceno določajo vsi skozi dialog in sodelovanje. Omogoča pravično plačilo za proizvajalce ter je tako primerna trgu. Tam, kjer obstajajo cenovne strukture Pravične trgovine, se jih uporabi kot minimum. Pravično plačilo pomeni zagotovitev socialno sprejemljivega plačila (lokalizirano), ki se zdi pravično proizvajalcem in ki upošteva načelo enakega plačila za enako delo žensk in moških. Marketinške in uvozne organizacije Pravične trgovine proizvajalcem omogočajo usposabljanje, ki jih pomaga določiti pravično ceno.

5. načelo: Preprečevanje dela otrok in prisilnega dela

Organizacija je zavezana Konvenciji OZN o otrokovih pravicah ter državnim ali lokalnim zakonom o zaposlovanju otrok. Organizacija skrbi za to, da ni nobenega prisilnega dela med njenimi delavci in/ali člani oziroma domačimi delavci.

Organizacije, ki kupujejo proizvode Pravične trgovine od proizvodnih skupin, neposredno ali preko posrednikov, morajo poskrbeti, da pri proizvodnji ni prišlo do nobenega prisilnega dela, ter, da proizvajalec deluje v skladu s Konvencijo OZN o otrokovih pravicah in državnimi ali lokalnimi zakoni o zaposlovanju otrok. Kakršnokoli vključevanje otrok v izdelovanje ali pridelovanje proizvodov pravične trgovine (tudi učenje tradicionalne umetnosti ali obrti) mora vedno biti odkrito in nadzorovano ter ne sme negativno vplivati na otrokovo dobro počutje, varnost, zahteve izobraževanja ali potrebo po igranju.

6. načelo: Predanost nediskriminaciji, enakosti med spoloma, ekonomski okrepitevi žensk ter svobodi združevanja

Organizacija pri zaposlovanju, plačevanju, omogočanju izobraževanja, napredovanju, prekinitvi dela ali upokojitvi ne diskriminira nikogar na podlagi rase, družbenega sloja, narodnosti, vere, invalidnosti, spola, spolne usmeritve, članstva v sindikatu, politične usmerjenosti, starosti ali virusa HIV/Aids.

Organizacija ima jasno politiko in načrt za spodbujanje enakopravnosti med spoloma, ki tako ženskam, kot tudi moškim, zagotavlja možnost dostopa do sredstev, ki jim omogočajo produktivnost, ter tudi možnost vpliva na širšo politiko, urejevalna pravila in institucionalno okolje, ki oblikuje njihovo preživljanje in življenje. Vse ustave in statuti organizacij ženskam dovoljujejo in omogočajo, da postanejo aktivne članice organizacije

po lastni zaslugi (če gre za organizacijo, ki temelji na članstvu) ter zavzamejo vodilna mesta v vladnih strukturah, ne glede na njihov status v povezavi z imetjem, na primer zemljo ali posestvom. Vse ženske, zaposlene znotraj organizacije, četudi gre za neuradno delovno situacijo, so upravičene do enakega plačila za enako delo. Organizacija priznava pravice žensk do redne zaposlitve ter je obvezana k zagotavljanju vseh zakonsko določenih zaslužkov za ženske. Upošteva posebne zdravstvene in varnostne potrebe nosečnic in doječih mater.

Organizacija prav tako spoštuje pravico zaposlenih do ustvarjanja in priključevanja sindikatom po lastni izbiri ter skupinskega pogajanja. Kjer sta pravici do priključevanja sindikatom in skupinskega pogajanja omejeni z zakonom in/ali političnimi okoliščinami, organizacija priskrbi sredstva za neodvisno in svobodno zvezo ter pogajanje za svoje zaposlene. Organizacija poskrbi, da predstavniki zaposlenih niso izpostavljeni diskriminaciji na delovnem mestu.

7. načelo: Zagotavljanje dobrih delovnih pogojev

Organizacija zagotavlja varno in zdravo delovno okolje za svoje zaposlene in /ali člane. Drži se vseh državnih in lokalnih zakonov ter konvencij ILO o zdravju in varnosti.

Delovni čas in pogoji za zaposlene in/ali člane (ter tiste, ki delajo doma) so v skladu s pogoji, ki jih določajo državni in lokalni zakoni ter konvencije ILO.

Organizacije pravične trgovine se zavedajo zdravstvenih in varnostnih pogojev v proizvodnih skupinah, od katerih kupujejo. Stalno opozarjajo na zdravstvene in varnostne probleme ter poskušajo izboljšati zdravstvene in varnostne prakse v proizvodnih skupinah.

8. načelo: Zagotavljanje usposabljanja

Organizacija želi s pomočjo Pravične trgovine povečati pozitivne razvojne učinke na male marginalizirane proizvajalce.

Organizacija razvija znanja in sposobnosti svojih zaposlenih in članov. Organizacije, ki delajo neposredno z malimi proizvajalci, razvijajo posebne aktivnosti za pomoč pri izboljšanju sposobnosti upravljanja, zmožnosti proizvodnje in dostopa do ustreznih trgov - lokalnega / regionalnega / mednarodnega / prevladujočega trga ter trga Pravične trgovine. Organizacije, ki kupujejo proizvode Pravične trgovine preko posrednikov Pravične trgovine na jugu, tem organizacijam pomagajo izboljšati sposobnost podpore sodelujočih marginaliziranih proizvodnih skupin.

9. načelo: Promocija Pravične trgovine

Organizacija opozarja na cilje Pravične trgovine ter potrebo po večji pravičnosti v svetovnem trgovanju, ki se uresničuje z njeno pomočjo. Zagovarja cilje in dejavnosti Pravične trgovine glede na njen obseg delovanja. Organizacija svojim strankam zagotovi podatke o sebi, o proizvodih, ki jih trži, ter o proizvodnih organizacijah ali članih, ki izdelujejo oziroma pridelujejo proizvode. Vedno se uporablja odkrite oglaševalske in tržne tehnike.

10. načelo: Spoštovanje okolja

Organizacije, ki izdelujejo oziroma pridelujejo proizvode Pravične trgovine, kolikor je možno uporabljajo surove materiale iz virov v njihovem dosegu, s katerimi se trajnostno gospodari in ki jih, če je le mogoče, kupujejo lokalno. Uporabljajo proizvodne tehnologije, ki stremijo k zmanjšanju energijske porabe, ter, ko je to mogoče, tehnologije za obnovljivo energijo, ki minimizirajo učinek tople grede. Minimizarati poskušajo tudi vpliv njihovih odpadkov na okolje. Proizvajalci kmetijskih pridelkov Pravične trgovine vpliv na okolje v kar največji meri zmanjšujejo z uporabo organskih proizvodnih metod ali metod z malo pesticidi.

Kupci in uvozniki proizvodov Pravične trgovine dajejo prednost proizvodom, ki so narejeni iz surovih materialov, ki izhajajo iz virov, s katerimi se trajnostno gospodari, ter imajo čim manj celostnega vpliva na okolje.

V kolikor je možno, vse organizacije uporabljajo reciklirane in lahko razgradljive materiale za pakiranje, ter blago, ko je to mogoče, prevažajo po morju.

Različica: Oktober 2013 (ob upoštevanju zadnjih sprememb izredne skupščine 2013)